

EKİN GÜVESİ
(*Syringopais temperatella* Led., Lep.: Scythridae)
ZİRAİ MÜCADELE TEKNİK TALİMATI

1. TANIMI VE YAŞAYIŞI

Ekin Güvesi erkek kelebeğinin üst kanatları altın sarısı renkte pullarla kaplanmış olup alt kanatları kirlili gri, kenarları boz renkte ve bol tüylüdür. Dinlenme halinde üstten bakıldığında arka kanatların uçları kıvrılgıç kuyruğu gibi (V) şeklindedir. Kanat açıklığı 14-18 mm kadardır. Çok hareketli olan bu kelebekler bitkiler arasında uçuşmaları ile kendilerini belli ederler. Dişi kelebek erkek kelebeğe göre daha küçük, hareketi daha yavaştır. Üst kanatların son kısmında belirgin bir şekilde bulunan kahverengimsi siyah bant dişinin en belli başlı özelliği olup kanat açıklığı 10-14 mm'dir. Yumurtadan çıkan larva 1 mm kadar boyda, parlak sarımsı kırmızımtrak renktedir. Yaprak içinde beslenerek gelişmesini tamamlayan larvanın rengi kahverengimsi, baş kapsülü parlak siyah renktedir. Olgun larva boyu 8-11 mm arasında değişir.

İklim şartlarına bağlı olarak hububat tarlalarında genellikle Mayıs ayı içerisinde Ekin Güvesi kelebeklerinin uçuştığı görülür. Çiftleşme bir iki gün içinde olur. Dişiler yumurtalarını topraktaki çatlaklara kümeler halinde ve ortalama 120 adet bırakır. İki hatta içinde embriyo safhasını tamamlayan yumurtalardan çıkan larvalar 15-20 cm toprak derinliğine inerek yazı geçirmek üzere diyapoz durumuna girerler. Sonbaharda ilk yağmurlardan sonra toprakta aktif hale gelen larvalar henüz 2-3 yapraklı olan genç hububata geçerler. Hububat yaprağının iki epidermisi arasında beslenmeye başlarlar. Şubat ayı sonlarından itibaren kendisini hissettirmeye başlayan larvalar yaklaşık olarak 2 ay kadar bir bitki üzerinde veya bitkiden bitkiye geçerek beslenmelerine devam ederler. Pupa olgunluğuna varan larva kendisini toprağa atarak toprak parçacıklarının altında veya 5-10 cm toprak derinliğinde çıkardıkları ipeğimsi bir madde ile kokonlarını örerek pupa olurlar. Bu devre, sıcaklık ve toprak nemine bağlı olarak 10-15 gün devam eder. İlk kelebekler Mayıs ayına doğru ortaya çıkar. Böylelikle yılda bir dol vermiş olurlar. Kasım-Aralık yağışlarının fazla miktarda olduğu yıllarda larva yoğunluğunun yüksek olduğu, bu dönemde yağışların yeterli olmaması halinde ise, daha sonraki dönemlerde yeterli yağış olsa bile yoğunluğun düşük düzeyde kaldığı saptanmıştır.

2. ZARAR ŞEKLİ, EKONOMİK ÖNEMİ VE YAYILIŞI

Esas zarar larvalar tarafından yapılır. Larvalar hububat yapraklarının iki epidermisi arasındaki yeşil dokuyu yiyerek fotosentezi engeller ve yaprağın uç kısımlarından itibaren kurummasına sebep olurlar. Geniş, çapta zarara uğramış bir tarlada genel bir renk açılması olur ve uzaktan samyeli vurmuş, hissini uyandırır. Sonbahar aylarının yağışlı, buna karşılık ilkbahar aylarının kurak geçtiği yıllarda bulaşmanın yüksek olduğu (% 40'tan yukarı) tarlalarda önemli derecede verim azalmasına ve hatta bazı hallerde ancak tohumluğun geri alınabildiği ölçüde zarara sebep oldukları saptanmıştır.

Ege, Orta Anadolu ve Güneydoğu Anadolu Bölgelerinde yaygın olarak bulunmaktadır.

3. KONUKÇULARI:

Ekin Güvesinin esas konukçusu buğday, arpa ve yulaftır. Bunların yanısıra Yabani Buğdaygiller, tarla sarmaşığı, ayrık otu, hardal, çayır, teke sakalı gibi otlar sayılabilir.

4. DOĞAL DÜŞMANLARINI VE ETKİNLİKLERİ:

Ege Bölgesinde larva parazitoiti olarak *Pnigalio pectinornis* L. saptanmış, ise de bunun hakim bir durumda olduğu görülmemiştir. Bunun yanı sıra bitkiden bitkiye geçmek üzere kendini toprağa atan larvaların karınca, örümcek ve kuşlar tarafından toplandığı gözlenmiştir.

5. MÜCADELESİ:

5.1. Kültürel Önlemler

- a) Hasattan hemen sonra yapılacak derin sürme (1-2 kez 15-20 cm derinliğinde), diyapoz girmiş, yeni larvaların büyük bir kısmının ölmesine ve populasyonun azalmasına yardım etmektedir.
- b) Ekin Güvesi ile bulaşık sahalara en az iki yıl hububat ekilmemesi, hububatın yerine susam, baklagil, pamuk, darı ve karpuz gibi çapa bitkilerinin münavebeye girmesi, kurak geçen yıllarda hububatın sulanması olumlu sonuçlar vermektedir. Bunların yanı sıra yazlık ekimin geciktirilmesi üzerinde durulması gereken kültürel tedbirlerdendir.

5.2. Kimyasal Mücadele

5.2.1. İlaçlama Zamanının Tespiti

Ekin Güvesi ile ilaçlı mücadelede en uygun devre hububat yaprakları içinde beslenmekte olan larvaların boyları 2-6 mm olduğu zamandır. Bazı Bölgelerde kimyasal mücadeleye mart ayından itibaren başlamak mümkün ise de bu durum bitkinin fenolojisi ve zararlının biyolojisi ile yakından ilgilidir. Özellikle yüksek ve dağlık yerlerde hububatın geç gelişmesi mücadele zamanını Mayıs ortalarına kadar kaydırabilir. Mücadeleye erken devre (larva boyu 2.5 - 4 mm) ilaçlamasının yanı sıra çeşitli nedenlerle ilaçlı mücadele gecikmiş ise larva boyları 7-10 mm olduğunda geç devre ilaçlamalarına yer verilmelidir. Bulaşma oranı % 20'den yukarı olan tarlalar mücadele programına alınır.

5.2.3. Kullanılacak Alet ve Makinalar

Suyla karıştırılan ilaçlar için tarla ve sırt pülverizatörleri ile atomizörler , toz ilaçlar için sedyeli motorlu tozlayıcılar, sırt veya göğüs tozlayıcıları kullanılır.

5.2.4. İlaçlama Tekniği

Toz ilaçlar kaplama şeklinde yapılacağından bitki yüzeyine iyi bir şekilde dağılımı sağlamak için rüzgarsız durgun havada atılmasına dikkat edilmelidir. Suyla karıştırılan ilaçlar için dekara harcanacak su miktarı bulunduktan sonra gereken dozun ilavesi ile ilaçlama yapılmalıdır. İlaçlamadan 24 saat sonra yağmur yağarsa ilaçlama tekrar edilmelidir.

6. UYGULAMANIN DEĞERLENDİRİLMESİ:

İlaçlama yapılan yerde, değerlendirme yapılabilecek ilaçsız bir saha (10 m. genişlik 50 m. uzunlukta) bırakılır. İlaçlamadan 7 gün sonra (eğer yağmur yağmamış ise) ilaçlı ve ilaçsız kısımlardan içinde larva bulunan en az 25 yaprak toplanır. Bunların içindeki ölü ve canlı larvalar sayılarak yüzdesiz Abbott formülü uygulanır.

2-EKİN GÜVESİ (*Syringopais temperatella* Led. Lep: Scytridae)'NE KARŞI TAVSİYE EDİLEN İLAÇLAR

Etkili Madde Adı ve Oranı	Formülasyonu	Dozu (Preparat) Dekara
Chlorpyrifos - ethyl % 2	Toz	3 kg. erken devre
Cypermethrin 20	EC	40 mi erken devre
Chlorpyrifos - ethyl 480 g/l	EC	100 mi erken devre
Monocrotophos 40	SC	200 mi erken devre
Azinphos - methyl, 230 g/l	EC	300 mi erken ve geç devre
Diazinon, 185 gA	EC	375 mi erken ve geç devre
Diazinon, 630 g/l	EC	125 mi geç devre